

YANNIS RITSOS

ISMENE

TRADUCCIÓN DEL
GRIEGO DE SELMA ANCIRA

BARCELONA 2012

A C A N T I L A D O

TÍTULO ORIGINAL *Ισμήνη*

Publicado por
A C A N T I L A D O
Quaderns Crema, S.A.U.

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax. 934 147 107
correo@acantilado.es
www.acantilado.es

© 2012 by Herederos de Yannis Ritsos
© de la traducción, 2012 by Selma Ancira Berny
© de esta edición, 2012 by Quaderns Crema, S.A.U.

Derechos exclusivos de edición en lengua castellana:
Quaderns Crema, S.A.U.

En la cubierta, fotografía de Selma Ancira

ISBN: 978-84-15689-02-7
DEPÓSITO LEGAL: B. 21 929-2012

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impresió y encuadernación*

PRIMERA EDICIÓN *octubre de 2012*

Bajo las sanciones establecidas por las leyes,
quedan rigurosamente prohibidas, sin la autorización
por escrito de los titulares del copyright, la reproducción total
o parcial de esta obra por cualquier medio o procedimiento mecánico o
electrónico, actual o futuro—incluyendo las fotocopias y la difusión
a través de Internet—, y la distribución de ejemplares de esta
edición mediante alquiler o préstamo públicos.

ΙΣΜΗΝΗ

ISMENE

(Ένας νεαρός αξιωματικός της φρουράς είχε ζητήσει να γίνει δεκτός απ'τή Δέσποινα του άρχοντικού. Ο πατέρας του δούλευε από παιδί στα κτήματά τους κ'είχε γίνει κάτι σαν άνθρωπος του σπιτιού. Τώρα, γέροντας πιά κι άρρωστος, στέλνει τό γιό του μ' ένα καλάθι φρούτα και μιά γλάστρα βασιλικό, να φέρει τά σεβάσματά του και τόν άποχαιρετισμό του στήν τελευταία απόγονο της μεγάλης ξεκληρισμένης φαμίλιας. Ή άδεια δόθηκε. Ο νεαρός αξιωματικός, μέ τήν έφαρμοστή στολή του, εϋρωστος, όμορφος, μέ τήν καθάρια έλληνική έγκαρδιότητα της άγροτικής καταγωγής του, αλλά και μ'έναν έμφανή γενικό αισθησιασμό –άσφαλώς καλλιεργημένον άπ'τήν έπαφή του μέ τούς ανθρώπους της πόλης και άπ'τήν άργία των στρατώνων– μοιάζει ιδιαίτερα συγκινημένος, κολακευμένος και έρωτικά σχεδόν ταραγμένος μπροστά στήν εϋγενική άρχόντισσα τήν έντονα βαμμένη και σφιγμένη στόν κορσέ της, πού διατηρεί ώστόσο τήν άόριστη χάρη μιάς μακρινής, σβησμένης όμορφιάς. Ήκεινος άφήνει άδέξια στό πάτωμα τό καλάθι και τή γλάστρα σά νάκανε κάτι άνάρμοστο και μεταβιβάζει τό μήνυμα του πατέρα του. Του προσφέρει κάθισμα άπέναντι στό παράθυρο. Τόν ρωτάει για τήν υγεία του πατέρα του, για τά κτήματα. Ήκεινος μιλάει άτέλειωτα για τή ζωή στους άγρους, για τίς σοδειές, τά δέντρα, τά ποτάμια, τ' άλογα, τίς άγελάδες. Ήκείνη, παρ' ότι άφηρημένη, επιδεικνύει ύπερβολικό ένδιαφέρον για όλα, παρατηρώντας τά δυνατά, άβολα χέρια

(Un joven oficial de la guardia había solicitado ser recibido por la Señora de la casa. Su padre había trabajado desde niño en sus tierras y se había vuelto como de la familia. Ahora, ya viejo y enfermo, envía a su hijo con una cesta de fruta y una maceta de albahaca, para que transmita sus respetos y se despida de su parte de la última descendiente de la enorme familia exterminada. La audiencia le fue concedida. El joven oficial, con un ceñido uniforme, robusto, de buen ver, con la abierta cordialidad griega propia de su origen campesino, pero también con una patente sensualidad—cultivada sin duda por el contacto con la gente de la ciudad y por la ociosidad de los cuarteles— parece particularmente conmovido, halagado y casi eróticamente perturbado frente a la cordial Señora de la casa, pintada en exceso y encorsetada que, sin embargo, conserva el vago encanto de una belleza ahora ya lejana, desvanecida. Con torpeza deposita en el suelo la cesta y la maceta como si hiciera algo indebido y transmite el mensaje de su padre. Ella le ofrece una silla frente a la ventana. Le pregunta por la salud de su padre, por sus tierras. Él habla interminablemente de la vida en los campos, de las cosechas, de los árboles, los ríos, los caballos y las vacas. Ella, aunque distraída, muestra un exagerado interés por todo, mientras observa aquellas fuertes manos incómodamente colocadas sobre las rodillas. Hermoso crepúsculo de primavera. Por la ventana abierta entra la luz, pálida y sonrosada. Más tarde adquiere tintes

του πάνω στά γόνατά του. Όμορφο άνοιξιάτικο δειλινό. Τό φώς μπαίνει άπ' τό άνοιχτό παράθυρο άχνορόδινο. Άργότερα γυρίζει στό πορτοκαλί, στο βιολετί, στό μενεξελί, ώς τό βαθυγάλαζο. Άπ' τόν κήπο άκούγονται τά πουλιά. Στιγμές - στιγμές, κάποια άνταύγεια άπ' τά βαριά κοσμήματά της περνάει στά έπιπλα, στό μεγάλο καθρέφτη, στά τζάμα ή στό πρόσωπο του νέου. Άξαφνα, εκείνος σωπαίνει. Βραδιάζει. Μιά άνεξήγητη σιγαλιά κι άναμονή. Κ' ίσως γι' αυτό άρχίζει νά μιλάει τώρα εκείνη σάν γιά νά γεμίσει τό κενό ή ν' άποτρέψει τήν προσέγγιση κάτι άπρεπου κι άναπότρεπτου ώστόσο):

Νάρχεστε πότε-πότε· – αυτό μου δίνει εύχαρίστηση.

Έδω πέρα

ό χρόνος είναι άργός· τίποτα πιά δέν έρχεται ή δέ
φεύγει,
έκτός άπ' τή συνηθισμένη αυτή φθορά στό ξύλο τών
έπίπλων,
στά καθρόνια τής στέγης, στά πατώματα, στίς
σκάλες,
στούς σοβάδες, στά σκεύη, στίς κουρτίνες, στούς
ρεζέδες –
άργή φθορά, μιά σιωπηλή σκουριά, προπάντων στά
χέρια καί στά πρόσωπα.

Τα μεγάλα ρολόγια στούς τοίχους σταμάτησαν –

κανείς δέν τά κουρντίζει·

κι άν κάποτε στέκομαι μπροστά τους, δέν είναι γιά

naranjas, violetas, lilas, hasta volverse profundamente azul. Desde el jardín llegan los trinos de los pájaros. De tanto en tanto algún reflejo de las pesadas joyas que ella lleva puestas va a dar a los muebles, al espejo grande, a las ventanas o al rostro del joven. De pronto, él guarda silencio. La noche está a punto de caer. Una inexplicable quietud y expectación. Quizá por eso ella comienza a hablar, como para llenar aquel vacío o evitar la irrupción de algo indelicado y, sin embargo, ineludible):

Haría bien en venir de vez en cuando—es algo que
me agrada. Aquí
el tiempo transcurre con lentitud; ya nadie viene ni
se va,
sólo el habitual deterioro de la madera de los
muebles,
de las vigas en el techo, de los suelos
y las escaleras,
de los enlucidos, los utensilios, las cortinas y los
goznes—
deterioro lento, herrumbre silenciosa, sobre todo en
las manos y en los rostros.

Los grandes relojes de pared se han detenido—ya
nadie les da cuerda;
y si alguna vez me paro frente a ellos, no es para ver

νά δῶ τήν ὥρα,
μά τό ἴδιο μου τό πρόσωπο καθρεφτισμένο στό
γυαλί τους,
περίεργα ἄσπρο, γύψινο, ἀπαθές, σάν ἔξω ἀπ' τό
χρόνο,
ἐνώ στό σκοτεινό τους βάθος οἱ σταματημένοι
δείχτες,
πίσω ἀκριβῶς ἀπ' τό εἶδωλό μου, εἶναι ἓνα
ἀσάλευτο νυστέρι
πού πιά δέν ἔχει ν' ἀνοίξει ἓνα τραῦμα, δέν ἔχει
νά μου ἀφαιρέσει τίποτα – φόβο ἢ ἐλπίδα, ἀναμονή
κι ἀδημονία.

Αὐτή ἡ ἀργή ἀυστηρότητα πολλαπλασιάζει τήν
ἀπόσταση
ἀπό μένα σέ μένα, ἀπ' τή μιά κίνηση στήν ἄλλη,
ἀπ' τή μιά θύμηση στήν ἄλλη. Ἕνας ὀλόκληρος
μήνας θά χρειαστεῖ
νά περάσεις ἀπ' τόνα δωμάτιο στό ἄλλο. Μιά
ἀόριστη ὁμίχλη
στέκεται ἀνάμεσα στά πάντα. Πολλές φορές, τά
χειμωνιάτικα πρωῖνά,
κάθομαι ἐδῶ, πίσω ἀπ' τά τζάμια καί κοιτάω φιλικά
τήν ἀπόσταση· στό βάθος
τυχαίνει κάποιος νά περνάει καμμιά φορά,
ἀτμισμένος,
μιά ἀπρόσωπη, ἄσαρκε κηλίδα – κι οὔτε ἐπιχειρεῖς
νά τήν προσδιορίσεις
οὔτε σέ νοιάζει πού θά πάει – ἐδῶ ἢ ἐκεῖ – τό ἴδιο
κάνει ...

la hora,
sino mi propio rostro reflejado en
su cristal,
curiosamente blanco, como el yeso, impassible, ajeno
al tiempo,
mientras en sus foscas profundidades las agujas
detenidas
más allá de mi imagen simulan un bisturí sin
movimiento
que no sirve ya para abrir una herida, no tiene
nada que extraerme—miedo o esperanza, espera e
impaciencia.

Esta lenta precisión multiplica
la distancia
de mí hacia mí, de un movimiento a otro,
de un recuerdo a otro. Haría falta un mes
entero
para pasar de una habitación a otra.
Una niebla vaga
se filtra entre todas las cosas. Con frecuencia, las
mañanas de invierno
me siento aquí, tras la ventana, y miro con buena
cara la distancia; de vez en cuando
pasa alguien allá, al fondo,
desvanecido,
una mancha sin rostro, sin carne—y ni siquiera
intento distinguirla
ni me importa adónde va—aquí o allá—, es
igual...

Τά δέντρα
αύλα κι αυτά. Κείνες τίς ώρες, αν κάποιος
ξυλοκόπος
δοκίμαζε μέ τό πελέκι του νά κόψει μιάν ιτιά, ένα
κυπαρίτσι,
ούτε ήχος ούτε ξύλο ούτε πελέκι.
Αυτή ή ώραία άοριστία
είναι ή μοναδική πραγματικότητα – φτιάχνει άπό
μένανε μιά ξένη
μακρινή κι άτρωτη σχεδόν, όπως εκείνη ή κηλίδα
στήν όμίχλη,
καί χαίρομαι αυτή τήν έλαφρότητα, μ' όλο πού τή
φοβοῦμαι κάπως.

Άν βγάλω τούτα τά βραχιόλια, αν λύσω τή νύχτα τά
μαλλιά μου,
αν λύσω τά κορδόνια άπ' τά σαντάλια μου,
προπάντων αν βγάλω
έτούτα τά βαριά περιδέραια, πού μου κρατοῦν τό
λαιμό σά χαλκάδες,
θαρρώ πώς θά φύγω πρós τά πάνω, θά έξαερωθώ.
Δέ θά τ'όθελα.
Ίσως γι' αυτό τά φορῶ. Μέ στερεώνουν κατά
κάποιο τρόπο,
παρ' ότι μ' ένοχλοῦν συχνά· – τά φορῶ καί στόν
ῥυπνο μου, σά νάμαι
ένα σκυλί πού έγώ ή ίδια τόχω δέσει μπρός sé μιá
πεσμένη πόρτα.

Los árboles
también son incorpóreos. Si en esos momentos un
leñador
intentara cortar con su hacha un sauce o
un ciprés,
ni ruido ni tronco ni hacha.

Esta hermosa vaguedad
es la única realidad—hace de mí una persona
ajena
lejana y casi invulnerable, como aquella mancha en la
niebla,
y gozo con esa liviandad, aunque de alguna manera
me intimida.

Si me quitara todas las pulseras, si por la noche
dejara sueltos mis cabellos,
si desatara los cordones de mis sandalias y, sobre
todo, si me quitara
estos pesados collares que me aprietan la garganta
como argollas,
apuesto a que saldría volando, me volatilizaría. No
quisiera.
Quizá por eso los uso. De alguna manera
me fijan,
aunque con frecuencia me estorban; —aun en sueños
los llevo puestos, como si fuera
un perro al que yo misma he atado frente a una
puerta caída.